

วิสุทธิมคฺคสุส นาม
ปกรณวิเสสสุส
ปฐโม ภาค

(ฉฺฉโฐ อสุภกมฺมฐฺฐานนิตฺเทโส)

ข้อสอบข้อเขียน

วิชากลับ ป.ธ. ๙

วัดพระธรรมกาย

คู่มือการใช้ ข้อสอบซ่อมเขียน

๑ เตรียมสมุด ปากกา เลือกฉบับที่ชอบ ๑ ฉบับ

๒ ก่อนเขียนให้อ่านข้อสอบให้จบ ๑ รอบก่อน แล้ววง O หัวตะปู้ไว้ด้วย

เนื่องจากว่า ถ้าเราเขียนทันที เราจะเขียนได้ดีในช่วงต้น ช่วงท้ายจะล้า การที่เราอ่านให้ทั่วก่อน ทำให้เราเห็นภาพรวม กำหนดทำที่ได้ก่อน ที่ยังไม่ได้ ไม่แน่ใจ ก็รอดัดสินใจต่อได้

๓ ในการซ่อมเขียน ควรเขียนอยู่ในเวลา ๑ ช.ม.- ๑.๕ ชั่วโมงครึ่ง ก่อน เขียนไม่จบไม่เป็นไร

เนื่องจากว่า การซ่อมเขียนเน้นคุณภาพ ให้เขียนให้ดีที่สุด ได้น้อยในครั้งแรก (อาจจะ ๓ บรรทัด) เป็นเรื่องธรรมดา พอครั้งที่ ๒ ครั้งที่ ๓ จะเขียนได้มากขึ้นเอง จนครั้งหลังๆ ๑ ช.ม. ก็สามารถเขียนได้ จนจบข้อสอบเอง

๔ เขียนเสร็จ (๑ ช.ม.) ให้ตรวจทันที และถือโอกาสดูเลยไปตรงที่ยังไม่ได้เขียนด้วย

๕ ในการเขียน ครั้งแรก ไม่ต้องทวน แต่ครั้งถัดไป ตรวจเสร็จให้ทวนฉบับเก่าทุกครั้ง

แล้วใส่เครื่องหมายรอบไว้ (IIII) จนฉบับนั้นครบ ๑๐ รอบแล้วค่อยหยุด

(ไม่ควรหักโหมทำทีเดียว แต่ทำทุกครั้งหลังตรวจ ในวันที่ว่างเขียน ก็เป็นใช้ได้)

เนื่องจากการทวนเป็นสิ่งสำคัญที่สุด ใน ๔ ขั้นตอนของการทำปัญหาบาลี
อันได้แก่ อ่าน เขียน ตรวจ และทวน

การอ่าน ให้อ่านตามถนัด วางตารางอ่าน จะกำหนดหน้า กำหนดวัน กำหนดรอบ ตามถนัด

การเขียน เขียนเท่าที่เขียนได้ ไม่เน้นว่าต้องอ่านมาก่อน เป็นการหัดแต่งไทยไปในตัว

ไม่ต้องเน้นว่าต้องเขียนจบ แต่จะไปชดเชยด้วยการตรวจ และทบทวน

การตรวจ ทำให้เราเห็นข้อด้อย และเห็นความใกล้เคียงในการตีความศัพท์ของเรา ค่อยๆดู ก็จะเห็นทุกอย่าง เป็นการทบทวนหลักทั้งหมดเป็นอัตโนมัติ

การทวน เนื่องจากการเขียนและตรวจมาทุกฉบับ ล้วนใช้เวลาเยอะ และยังไม่ทันได้ใช้ ก็ลืมเสียแล้ว ตราบเท่าที่เรายังทำภารกิจคือการสอบยังไม่เสร็จ เป็นความจำเป็นที่เราต้องทบทวน แต่จะทวนทั้งหมดมันย้อมไม่ทัน เราจึงเลือกทวนฉบับที่เขียนก่อน ถ้าตรงในห้องสอบ ก็เป็นอุปการะมาก แม้ไม่ตรงก็ยังมีคามมั่นใจ เพราะจะไม่รู้สึกคลั่งคลุ้งที่ไม่มี หรือมีน้อย จนขาดความมั่นใจ

ประโยค ป.ธ. ๙

แปล ไทยเป็นนคร

สอบ วันที่

๒๕๖

๑ ฝ่ายว่า กุลบุตรใด เสพกรรมฐาน บริหารชุดงค์ ยามหาภูต จัปสังขาร กำหนดนามรูป เพิกสัจตัญญา ทำสมณธรรม อบรมวาสนา บำเพ็ญภาวนามาแล้วในสำนักของพระพุทธเจ้าในปางก่อนทั้งหลาย เป็นผู้มึนพิช เป็นผู้มึนญาณยิ่ง มีกิเลสน้อย ปฏิภาณมิตย่อมปรากฏแก่กุลบุตรผู้นั้นได้ทุกที่ๆ เธอได้ดู ถ้าไม่ปรากฏอย่างนั้น ครั้นเธอถือเอานิมิตโดยอาการ ๖ ที่กล่าวมาแล้วนั้น ก็จะไม่ปรากฏได้ ๖ แต่แม้อย่างนั้น ก็ยังไม่ปรากฏแก่กุลบุตรใด กุลบุตรนั้นจึงควรถือเอานิมิตโดยอาการ ๕ ด้วยอีก คือ โดยที่ต่อ โดยช่อง โดยที่เว้า โดยที่นูน โดยรอบตัว ๖

ในข้อเหล่านั้น ข้อว่า โดยที่ต่อ ได้แก่โดยที่ต่อ ๑๘๐ แห่ง ๖ แต่ว่าพระโยคาวจรจักกำหนดดูที่ต่อ ๑๘๐ แห่งในอุทุมตกอสถูอย่างใดก็ได้ ๖ เพราะฉะนั้น พึงกำหนดโดยที่ต่อแต่ตามที่ต่อใหญ่ ๑๔ แห่งดังนี้ คือ ที่ต่อทางมือขวา ๓ ที่ต่อทางมือซ้าย ๓ ที่ต่อทางเท้าขวา ๓ ที่ต่อทางเท้าซ้าย ๓ ที่ต่อคอ ๑ ที่ต่อสะเอว ๑ ๖ ข้อว่า โดยช่อง คือ หว่างมือ หว่างเท้า หว่างท้อง หว่างหู เป็นต้น ชื่อว่าช่อง พระโยคาวจร พึงกำหนดดูโดยช่องอย่างนั้นเถิด ๖ แม้ความที่นัยนตาหลักก็ดี เหลือกก็ดี แม้ความที่ปากหุบก็ดี อ้าก็ดี ก็พึงกำหนดดู ๖ ข้อว่า โดยที่เว้า คือ ที่ใดเป็นที่หว่างลงในสระ ได้แก่เบ้าตากก็ดี ข้างในปากก็ดี หลุมคอก็ดี พึงกำหนดดูที่นั่น ๖ อีกนัยหนึ่ง พึงกำหนดว่า "เรายืนอยู่ที่ลุ่ม ซากศพอยู่ที่ดอน" ๖ ข้อว่า โดยที่นูน คือ ที่ใดเป็นที่สูงขึ้นในสระ ได้แก่หัวเข่าก็ดี ออกก็ดี หน้าผากก็ดี พึงกำหนดดูที่นั่น ๖ อีกนัยหนึ่ง พึงกำหนดว่า "เรายืนอยู่ที่ดอน ซากศพอยู่ที่ลุ่ม" ๖ ข้อว่า โดยรอบตัว ความว่า พึงกำหนดดูร่างทั้งหมดโดยรอบ ๖ คือพึงยังญาณให้ท่องเที่ยวไปในร่างทั้งสิ้น แห่งใดปรากฏเป็นอุทุมตกทะซัด ก็ตั้งจิตบริกรรมว่า อุทุมตก อุทุมตก ที่แห่งนั้น ๖ ถ้าแม้ว่ากำหนดดูโดยอาการอย่างนั้นแล้ว อุทุมตกภาวะ ก็ยังไม่ปรากฏไฉรั ร่างแต่ท้อง ย่อมจะขึ้นมากกว่า พึงตั้งจิตบริกรรมว่า อุทุมตก อุทุมตก ที่ร่างท่อน นั้นก็ได้ ๖

คำต่อไปนี้ เป็นคำวินิจฉัยในอรรถกถาปาฐะมีคำว่า "เธอย่อมทำนิมิตนั้นให้เป็นสิ่งที่ถือเอาได้ อย่างดีแล้ว" ดังนี้เป็นอาทิ ๖ อันพระโยคินพึงถือเอานิมิตในชานนั้นให้ดี โดยถือเอานิมิตตามที่กล่าว แล้ว ๖ พึงทำสดีให้มั่นคงแล้วนึกหน่วงไป ๖ เธอผู้ทำอย่างนั้นอยู่แล้วๆ เล่าๆ พึงจดจำและกำหนดเอาไว้ให้แม่น ๖ ด้วยเธอผู้ยืนก็ดี นั่งก็ดี ในที่ไม่ไกลนักไม่ใกล้นักแต่ซากศพ พึงลืมนตาแลดูถือเอานิมิต ๖ พึงบริกรรมว่า อุทุมตก ปฏิภูณ อุทุมตก ปฏิภูณ ลืมนตาแลดู หลับตานึกหน่วงไป ๑๐๐ หน ๑,๐๐๐ หน ๖ เมื่อเธอทำอย่างนั้นเรื่อยไป อุคคหิมิต ก็จะเป็นสิ่งที่เธอถือเอาได้อย่างดี ๖ ถ้ามว่า อุคคหิมิต จะเป็นสิ่งที่พระโยคาวจรถือเอาได้อย่างดีในกาลใด? ๖ ตอบว่า ในกาลใด เมื่อเธอลืมนตาแลดูก็ดี หลับตานึก

หนังก็ดี นิมิตเป็นอย่างเดียวกันมาสู่คลอง ในกาลนั้น อุดกตนิมิต ชื่อว่าเป็นสิ่งที่เธอถือเอาได้อย่างดี
แล้ว ๖

๑ โย ปน ปริมพพุธานํ สหติเก อาเสวิตกมมฏฺฐาโน ปริหฺมธฺตงฺโก ปริมพฺพิตมหาภูโต
ปริคฺคหิตสงฺขารो วฏฺฐาปีตนามรูปุ อุกฺขมาภิตตตฺตสยฺโย กตสมณธมฺโม วาสิตวาสโน ภาวิตภาวโน
สพฺปิไซ ญานนฺตฺตโร อปฺปกิเลโส กุลปฺตฺโต ตสฺส โอโลกิโตโลกิตฏฺฐาเนยว ปฏฺิภาคนิมิตฺตํ อุปฏฺฐาติ
โน เจ เอวํ อุปฏฺฐาติ อเถวํ จพฺพิเชน นิมิตฺตํ อุกฺคณฺหโต อุปฏฺฐาติ ฯ ยสฺส ปน เอวम्ปิ น
อุปฏฺฐาติ เตน สหฺนฺติโต วิวรโต นินฺนโต ธลโต สมฺนตฺโตติ ปฺนปิ ปณฺจวิเชน นิมิตฺตํ คเหตุพฺพํ ฯ

ตตฺถ สหฺนฺติโตติ อสฺตีตสฺสสฺนฺติโต ฯ อุทฺธมาตเก ปน กถํ อสฺตีตสฺสสฺนฺติโย วฏฺฐเปตฺตติ ฯ
ตสฺมาเนน ตโย ทกฺขิณหตฺถสฺนฺติ ตโย วามหตฺถสฺนฺติ ตโย ทกฺขิณ-ปาทสฺนฺติ ตโย วามปาทสฺนฺติ
เอโก คีวสฺนฺติ เอโก กภูสฺนฺติติ เอวํ จุทฺทสมฺมหาสฺนฺธิวเสน สหฺนฺติโต วฏฺฐเปตฺทพฺพํ ฯ วิวรโตติ วิวรํ
นาม หตฺถนฺตรํ ปาทนฺตรํ อุทฺธนฺตรํ กณฺณนฺตรนฺติ เอวํ วิวรโต วฏฺฐเปตฺทพฺพํ ฯ อกฺขินฺมปิ
นินฺมิลิตภาโว वा อุมฺมิลิตภาโว वा มฺขสฺสาปิ ปิพฺพิตภาโว वा วิวฏฺฐาโว वा วฏฺฐเปตฺทพฺโ ๑
นินฺนโตติ ยํ สรีเร นินฺนฏฺฐานํ อกฺขิโกโป वा อนฺโตมฺขํ वा คลวฏฺโก वा ตํ วฏฺฐเปตฺทพฺพํ ๑
อถวา อหํ นินฺเน จฺฐิโต สรีรํ อุนฺนเตติ วฏฺฐเปตฺทพฺพํ ๑ ธลโตติ ยํ สรีเร อุนฺนตฏฺฐานํ ชนฺนํ वा
อุโร वा นลาภํ वा ตํ วฏฺฐเปตฺทพฺพํ ๑ อถวา อหํ ธเล จฺฐิโต สรีรํ นินฺเนติ วฏฺฐเปตฺทพฺพํ ๑
สมฺนตฺโตติ สพฺพํ สรีรํ สมฺนตฺโต วฏฺฐเปตฺทพฺพํ ๑ สกฺลสรีเร ญานํ จาเรตฺวา ยํ ฐานํ วิภูตํ หุตฺวา
อุปฏฺฐาติ ตตฺถ อุทฺธมาตกํ อุทฺธมาตกนฺติ จิตฺตํ ฐเปตฺทพฺพํ ๑ สเจ เอวम्ปิ น อุปฏฺฐาติ
อุทฺธปริโยสานํ อติเรกอุทฺธมาตกํ โหติ ตตฺถปิ อุทฺธมาตกํ อุทฺธมาตกนฺติ จิตฺตํ ฐเปตฺทพฺพํ ๑

อิทา นิโส ตํ นิมิตฺตํ สฺสคฺคหิตํ กโรตฺติติ อาทิสฺสํ อยํ วินิจฺจนฺยกา ๑ เตน โยคินา ตสฺมึ
สรีเร ยถาวุตฺตนิมิตฺตคฺคภาวเสน สฺสจฺจุ นิมิตฺตํ คเหตุพฺพํ ๑ สตี สฺสปฏิจฺฐิตํ กตฺวา อวชฺชิตพฺพํ ๑
เอวํ ปฺนปฺปนํ กโรนฺเตน สาธุกํ อุปชาเรตฺทพฺพญฺเจว วฏฺฐเปตฺทพฺพญ ๑ สรีโรติ นาติทุเร นาจฺจาสนฺเน
ปเทเส จฺฐิเตน वा นิสินฺเนน वा จกฺขุํ อุมฺมิลेतฺวา โอโลเกตฺวา นิมิตฺตํ คณฺหิตพฺพํ ๑ อุทฺธมาตกํ
ปฏฺิภูลํ อุทฺธมาตกํ ปฏฺิภูลนฺติ สตกฺขตฺตํ สหสฺสกฺขตฺตํ อุมฺมิลेतฺวา โอโลเกตพฺพํ ๑ นิมฺมิลेतฺวา
อวชฺชิตพฺพํ ๑ เอวํ ปฺนปฺปนํ กโรนฺตสฺส อุกฺคณฺหนิมิตฺตํ สฺสคฺคหิตํ โหติ ๑ กทา สฺสคฺคหิตํ โหติ ๑
ยทา อุมฺมิลेतฺวา โอโลเกนฺตสฺส นิมฺมิลेतฺวา อวชฺชนฺตสฺส จ เอกสฺทิสํ หุตฺวา อาปาถํ อาคจฺจติ
ตทา สฺสคฺคหิตํ นาม โหติ ๑

ฝ่ายว่า กุลบุตรใด เสพกรรมฐาน บริหารอุตงค์ ย่ำมหาภูต จับสังขาร กำหนดนามรูป เพิกสัสต-
สัณญา ทำสมณธรรม อบรมวาสนา บำเพ็ญภาวนามาแล้วในสำนักของพระพุทธรเจ้าในปางก่อนทั้งหลาย
เป็นผู้มีพีช เป็นผู้มีความยัง มีกิเลสน้อย

โย ปณ ปริมพุทธานํ สนฺติเก อาเสวิตกมมกุลาโน ปริหฺนุจฺจโค ปริมฺพุทฺติมหาภูโต
ปริคฺคหิตสงฺขารो วฏฺฐาปีตนาມူပိ ဝုဋ္ဌာနိတတတဗ္ဗဏ္ဍိ ဂတဓမ္မဓမ္မိ ဝါဒိတဝါဒီ
ภาဝိတဗ္ဗာနိ ဗုဒ္ဓိဗ္ဗိ ဓမ္မာနုတတိ ဝပပိဂါလေ ဂုလပုတတိ

ปฏิบัติภาวนิตย่อมปรากฏแก่กุลบุตรผู้นั้นได้ทุกที่ๆ เธอได้ดู ถ้าไม่ปรากฏอย่างนั้น ครั้นเธอถือเอานิมิต
โดยอาการ ๖ ที่กล่าวมาแล้วนั้น ก็จะปรากฏได้ ฯ

ตสฺส โอลฺลเกတိโอลฺลเกတฺตန္တฺวเนยฺว ปฏิภาคนิมิตฺตံ ဝုပ္ပန္နာတိ ဂေါ ဂေါ ဝေဝံ ဝုပ္ပန္နာတိ ဝေဝံ
ဇပ္ပပိဗေဏ နိမိတံ ဝုဋ္ဌကုပ္ပတိ ဝုပ္ပန္နာတိ ။

แต่แม้อย่างนั้น ก็ยังไม่ปรากฏ**แก่กัณฐก**ใด **กัณฐก**นั้นจึงควรถือเอานิมิตโดยอาการ ๕ ด้วยอีก คือ โดยที่ต่อ โดยช่อง โดยที่เว้า โดยที่นูน โดยรอบตัว ฯ

ยสฺส ปน เอวมปิ น อุปฏฐาติ **เตน** สหฺริโต วิวรโต นิหนฺโต ถลโต สมฺนฺตโตติ ปฺนปิ ปญฺจวิเชน นิมิตฺตํ คเหตุพฺพํ ฯ

ในข้อเหล่านั้น ข้าว่า โดยที่ต่อ ได้แก**่โดยที่ต่อ ๑๘๐ แห่ง** ฯ แต่ว่าพระโยคาวจร**จักกำหนดดู** ที่ต่อ ๑๘๐ แห่งในอุทฺธมาตกอสฺส**อย่างไรได้** ฯ เพราะฉะนั้น พึงกำหนดโดยที่ต่อแต่ตามที่ต่อใหญ่ ๑๔ แห่งดังนี้ คือ ที่ต่อทางมือขวา ๓ ที่ต่อทางมือซ้าย ๓ ที่ต่อทางเท้าขวา ๓ ที่ต่อทางเท้าซ้าย ๓ ที่ต่อคอ ๑ ที่ต่อสะเอว ๑ ฯ

ตตฺถ สหฺริโตติ **อสีตีสตสฺหริโต** ฯ อุทฺธมาตเก ปน **กถํ** อสีตีสตสฺหริโย **วฏฺฐเปสฺสติ** ฯ ตสฺมาเนน **ตโย** ทกฺขิณหตฺถสฺหริ **ตโย** วามหตฺถสฺหริ **ตโย** ทกฺขิณ-
ปาทสฺหริ **ตโย** วามปาทสฺหริ **เอโก** คีวสฺหริ **เอโก** กภูิสฺหริติ **เอวํ** จุทฺทสมฺมหาสฺหริวเสน
สฺหริโต **วฏฺฐเปตพฺพํ** ฯ

ข้อว่า โดยช่อง คือ **หว่างมือ** หว่างเท้า หว่างท้อง หว่างหู เป็นต้น ข้อว่าช่อง พระโยคาวจร**พึงกำหนดดู**โดยช่องอย่างนั้นเถิด ฯ แม้ความที่นัยน์ตาหลักก็ดี **เหลือ**ก็ดี แม้ความที่ปากหุบก็ดี **อ้า**ก็ดี ก็พึงกำหนดดู ฯ

วิวรโตติ วิวร นาม **หตุณฺตรํ** ปาหฺนฺตรํ อุทฺรณฺตรํ กณฺณนฺตรนฺติ เอวํ วิวรโต
วฏฺฐุปฺเตพฺพํ ฯ อุกฺขันมฺปิ นิมฺมีลิตภาโว वा **อุมฺมีลิตภาโว** वा मुखसुस्रापि पिहितภาโว वा
विष्णुभावा वा ववृष्णुपेतपुपो ฯ

ข้อว่า โดยที่เฝ้า คือ **ที่ใดเป็นที่หว่าลง**ในสรีระ **ได้แก่**เข้าตากก็ดี ข้างในปากก็ดี หลุมคอก็ดี พึงกำหนดดู**ที่นั่น** ฯ อีกนัยหนึ่ง พึงกำหนดว่า "เราเย็นอยู่**ที่ลุ่ม** ซากศพอยู่**ที่ดอน**" ฯ

นิหฺนโตติ **ยํ** สรีเร **นิหฺนฏฺฐานํ** อุกฺชิโกโป वा **อนฺโตमुखं** वा क्लवाग्नौ वा **ตं**
ववृष्णुपेतपुपं ฯ अध्वा ओहं **निहने** श्लिते सूरिं **อุหฺนเต**ति ववृष्णुपेतपुपं ฯ

ชื่อว่า โดยที่นั่น คือ **ที่ได้เป็นที่สูงขึ้น** ในสระ ได้แก่ **หว่า** ก็ดี **อก** ก็ดี **หน้าผาก** ก็ดี พึงกำหนดดู **ที่นั่น** ๑
อีกนัยหนึ่ง พึงกำหนดว่า "เรายืนอยู่ที่ดอน ซากศพอยู่ที่ลุ่ม" ๑

กลโศติ **ยัม** สรีเร **อุหนตฺตฐานัม** **ชนนุ** กัม วา **อุโร** วา **นลา** ภูมัม วา **ตัม** ววฺจุสฺสเปตพฺพัม ๑
อถวา อหัม เกล จิสฺส สรีรัม นินฺเนติ ววฺจุสฺสเปตพฺพัม ๑

ชื่อว่า โดยรอบตัว ความว่า พึงกำหนดดูร่างทั้งหมดโดยรอบ ๑ คือ พึงยังญาณให้ท่องเที่ยวไปในร่างทั้งสิ้น
แห่งใด ปรากฏเป็นอุทฺตมาตกะซัด ก็ตั้งจิตปริกรรมว่า อุทฺตมาตกัม อุทฺตมาตกัม **ที่แห่งนั้น** ๑

สมนฺตโศติ สพฺพัม สรีรัม สมนฺตโศติ ววฺจุสฺสเปตพฺพัม ๑ สกลสรีเร ญาณัม **จาเร** ตฺวา **ยัม** **ฐานัม**
วิภูตัม หุตฺวา อุปฺปจฺฉาติ **ตตฺถ** อุทฺตมาตกัม อุทฺตมาตกนฺติ จิตฺตัม จฺจุสฺสเปตพฺพัม ๑

ถ้าเมื่อกำหนดดูโดยอาการอย่างนั้นแล้ว อุทุมตกภาวะ ก็ยังไม่ปรากฏ **ไซรั** **ร่างแค้ท้อง** ย่อมจะขึ้น
มากกว่า พึงตั้งจิตปริกรรมว่า อุทุมตก อุทุมตก ที่ร่างท่อนนั้นก็ได้ ฯ

สเจ เอวมปิ น อุปฐาติ **อุทรปริโยสาน** อติเรกอุทุมตก โหติ ตตถปิ อุทุมตก
อุทุมตกนติ จิตตํ ฐเปตพพํ ฯ

คำต่อไปนี้ เป็น **คำวินิจฉัย** ในอรรถกถาปาฐะมีคำว่า "เธอย่อมทำนิมิตนั้นให้เป็นสิ่งที่ถือเอาได้
อย่างดีแล้ว" ดังนี้เป็นอาทิ ฯ อันพระโยคินั้น **พึงถือเอา** นิมิตในชาทนั้นให้ดี **โดยถือเอา** นิมิตตามที่กล่าว
แล้ว ฯ พึงทำสติให้มั่นคงแล้วนึกหวังไป ฯ เธอผู้ทำอย่างนั้นอยู่แล้วๆ เล่าๆ พึงจดจำและกำหนดเอาไว้
ให้แม่นยำ ฯ

อิทานิ โส ตํ นิมิตตํ **สุคคหิต** กโรตีติ อาทิสุ อयं **วินิจจยกถา** ฯ เตน โยคินา
ตสฺมี สรีเร ยถาตุตถนิมิตตคคาหเสน **สุภูจ** นิมิตตํ **คเหตุพพ** ฯ สตี **สุปฐลิต** กตวา
อวชชิตพพํ ฯ เอว ปุนปฺปุนํ กโรนฺเตน **สาธุก** อุปชาเรตพพญเจว ววฐฐเปตพพญจ ฯ

ด้วยเธอผู้หนักดี หนักดี **ในที่**ไม่ไกลนักไม่ไกลนักแต่**ซากศพ** ฟัง**ลื**มตาแลดูถือเอา**นิมิต** ฯ

สร้อยโต นาติทุเร นาจุจาสนุเน **ปเทเส** ฐิติน วา นิสินเนน วา จกขุ **อุมมีเลตวา**
โอโลเกตวา นิมิตตํ คณหิตัพพํ ฯ

ฟังบริกรรมว่า อุทฺธมาตกํ ปฏิภูณํ อุทฺธมาตกํ ปฏิภูณํ ลืมตา**แลดู** **หลับตานึกทวน**ไป ๑๐๐ ทน ๑,๐๐๐
ทน ฯ เมื่อเธอทำอยู่อย่างนั้นเรื่อยไป **อุคคหนิมิต** ก็จะเป็นสิ่งที่เธอถือเอาได้ดี ฯ

อุทฺธมาตกํ ปฏิภูณํ อุทฺธมาตกํ ปฏิภูณนติ สตกฺขตฺตํ สหสฺสกฺขตฺตํ **อุมมีเลตวา**
โอโลเกตัพพํ ฯ **นิมมีเลตวา** **อวชฺชิตัพพํ** ฯ เอวํ ปุณฺณปุณํ กโรนตสฺส **อุคคหนิมิตตํ**
สุคฺคหิตํ โหติ ฯ

ถามว่า อุกุคหนิมิต จะเป็นสิ่งที่พระโยคาวจรถือเอาได้อย่างดีในกาลไร? ๑ ตอบว่า ในกาลใด เมื่อเธอ ลืมตาแลดูก็ดี หลับตานึกห้วงก็ดี นิमितเป็นอย่างเดียวกันมาสู่คลอง ในกาลนั้น อุกุคหนิมิต ซื่อว่าเป็นสิ่ง ที่เธอถือเอาได้อย่างดีแล้ว ๑

กทา สุกุคหิตํ โหติ ๑ ยทา อุมมีเลตฺวา โอลเณตสฺส นิมมีเลตฺวา อวชฺชนตสฺส จ
เอกสทิสํ หุตฺวา อาปาทํ อาคจฺจติ ตทา สุกุคหิตํ นาม โหติ ๑

ประโยค ป.ธ. ๙

แปล ไทยเป็นมคธ

สอบ วันที่

๒๕๖

๑ เธอผู้กำหนดดูทางมาอย่างนี้ มาแล้ว แม้นจะจงกรมก็พึงอธิษฐานจงกรมอันเป็นการเกื้อกูล แก่ฝ่ายอสุภะนั้นเท่านั้น ฯ หมายความว่าพึงจงกรมในภูมิประเทศอันหันหน้าไปทางทิศแห่งอสุภานิमित ฯ แม้จะนั่ง ก็พึงลาดอาสนะอันเกื้อกูลแก่ฝ่ายอสุภะนั้นเหมือนกัน ฯ แต่ถ้าในทิศนั้น บ่อก็ดี เหวก็ดี ต้นไม้ก็ดี รวักก็ดี หล่มก็ดีมีอยู่ เธอไม่อาจจงกรมในภูมิประเทศอันหันหน้าไปทางทิศนั้น แม้อาสนะก็ไม่อาจลาดได้ เพราะไม่มีโอกาส ก็ไม่เหลียวไปทางทิศนั้น พึงจงกรมและนั่งในที่อันควรแก่โอกาสก็ได้ ฯ แต่พึงทำจิต ให้มุ่งต่อทิศนั้นไว้เท่านั้น ฯ

คำต่อไปนี้เป็นอธิบายคำแก้ มีคำว่า มีความไม่หลงเป็นประโยชน์เป็นต้น แห่งปัญหาทั้งหลาย มีชื่อว่า การกำหนดจำนimitโดยรอบมีประโยชน์อย่างไร เป็นอาทิ ฯ ก็เมื่อพระโยคาวจรผู้ใด ไปสู่ที่ตั้ง อุทฺธมาตกนิमितในเวลาไม่บังควร ทำการกำหนดนิमितแต่โดยรอบแล้วลืมหินแล้ว เพื่อถือเอานิมิตอยู่นั้นแล ชากนั้นจะปรากฏเป็นเหมือนลูกขึ้นยืน เหมือนจะจับเอา และเหมือนจะไล่เอา ฯ พระโยคาวจรนั้นเห็นชาก นั้นเป็นอารมณ์พิลึกสะพึงกลัวแล้ว ก็ละใจหายเหมือนจะเป็นบ้าไป ถึงซึ่งความกลัว ความสยอง ความขนพอง ฯ จริงอยู่ในอารมณ์ ๓๘ ที่ท่านจำแนกไว้ในบาลี อารมณ์อื่นที่จัดว่าเป็นอารมณ์น่ากลัวเห็น ปานนี้หาไม่มี ฯ เพราะในกรรมฐานนี้ พระโยคาวจร ได้ชื่อว่า ฌานวิพัสสนะ ก็มี ฯ เพราะเหตุอะไร ฯ เพราะความที่กรรมฐานเป็นกรรมฐานมีอารมณ์น่ากลัวยิ่ง ฯ เพราะเหตุนั้น พระโยคาวจรผู้หนึ่ง พึงแข็งใจ ทำสติให้ตั้งมั่นด้วยดี ปลงใจลงว่า "อันร่างที่ตายแล้วจะลุกขึ้นไล่ได้ไม่มี ก็ถ้าหาก่อนหินหรือไม้เถาน ที่อยู่ใกล้ๆ ร่างนั้นมันจะพึงมาได้ไซ้ เจ้าร่าง ก็จะไม่พึงมาได้บ้าง แต่ก่อนหินหรือไม้เถานนั้นหามาได้ไม่ฉันใด แม้เจ้าร่าง ก็มาได้ฉันนั้น อันอาการที่ปรากฏ แก่ท่านนี้ เป็นอาการเกิดแต่สัญญา เป็นขึ้นเพราะสัญญา ดอก กรรมฐานจะปรากฏแก่ท่านในวันนี้แล้ว ท่านอย่ากลัวเลยนะ ภิกษุ" ดังนี้แล้ว บรรเทาตาสะเสีย ยังหาสะ ให้เกิดขึ้นแล้ว ยังจิตให้เพ่งทั่วไปในนิมิตนั้นเกิด ฯ

๑ เอวํ อากมนนคํ ววฏฐเปตฺวา อากเตน จงกมนเตนาปี ตพภาคิโยว จงกโม
อริฏฐาตพฺโพ ฯ อสุภานิमितฺตทิสากิมฺเข ภูมิปปเทเส จงกมิตพฺพนฺติ อตฺโถ ฯ นิสิตฺนเตน อาสนมฺปิ
ตพภาคิยเมว ปญญาเปตพฺพํ ฯ สเจ ปน ตสฺสํ ทิสายํ โสพฺโภา วา ปปาโต วา รุกฺโข วา วติ วา
กลลํ วา โหติ น สกฺกา ตํทิสากิมฺเข ภูมิปปเทเส จงกมิตํ อาสนมฺปิ อนฺนกาตตฺตา น สกฺกา
ปญญาเปตํ ตํ ทิสํ อนวโลเกนเตนาปี โอกาสาณฺรูป ฐาเน จงกมิตพฺพญฺเจว นิสิติตพฺพญฺจ ฯ จิตฺตํ
ปน ตํทิสากิมฺขเยว กาทพฺพํ ฯ

อิทานิ สมฺนตา นิमितฺตูปลักฺขณา กิมตฺถิยาตฺวาทึนํ ปณฺหํ อสมฺมโหตฺถาตฺวาทิมฺหิ วิสฺซุชเน
อยมธิปฺปาโย ฯ ยสฺสํ ทิ อเวลายํ อุทฺธมาตกนิमितฺตภูฏานํ คนฺตฺวา สมฺนตาปี นิमितฺตูปลักฺขณํ กตฺวา
นิमितฺตคฺคทฺหนตฺถํ จกฺขุํ อุมฺมึเลตฺวา โอลฺเกนตฺสเสว ตํ สรฺรํ อฏฺฐทิตฺวา ฐิตํ วีย อชฺโฆตฺถรฺมานํ
วีย อนฺุพฺพนฺธมนํ วีย จ หุตฺวา อุปฺปฏฺฐาติ ฯ โส ตํ วิภจฺจํ เภรวารมฺมณํ ทิสฺวา วิกฺขิตฺตจิตฺโต
อุมฺมตฺตโก วีย โหติ ภยํ จมฺกิตตฺตํ โลมหสํ ปาปฺณาติ ฯ ปาลิยํ ทิ วิภตฺตอฏฺฐตฺตีสารมฺมณฺเสสุ
อณฺุญฺเอย รูปํ เภรวารมฺมณํ นาม นตฺถิ ฯ อิมสฺมึ ทิ กมฺมภูฏาเน ฌานวิพฺภนฺตโก นาม โหติ ฯ
กสฺมา ฯ อติเภรวตฺตา กมฺมภูฏานสฺส ฯ ตสฺมา เตน โยคิณา สฺนณฺมกิตฺวา สตี สฺูปฏฺฐิตํ กตฺวา
มตฺสรฺรํ อฏฺฐทิตฺวา อนฺุพฺพนฺธนํ นาม นตฺถิ สเจ ทิ โส เอตสฺส สมิเป ฐิตํ ปาสาณํ วา ลตา วา
อาคฺจฺเจยฺย สรรฺมปิ อาคฺจฺเจยฺย ยถา ปน โส ปาสาณํ วา ลตา วา นาคจฺจติ เอวํ สรรฺมปิ
นาคจฺจติ อยํ ปน ตฺยทํ อุปฺปฏฺฐานากาโร สณฺญาไซฺ สณฺญาสมฺภาโว กมฺมภูฏานนฺเต อชฺช อุปฺปฏฺฐิตํ
มา ภายิ ภิกฺขุติ ตาสํ วิโนทตฺวา ทาสํ อุปฺปาเทตฺวา ตสฺมึ นิमितฺเต จิตฺตํ สยฺจาราเปตพฺพํ ฯ

๑ เธอผู้กำหนดดูทางมาอย่างนี้ มาแล้ว แม้นจะจงกรมก็พึงอธิษฐานจงกรมอันเป็นการเกื้อกูลแก่ฝ่าย
อสุภานั้นเท่านั้น ฯ **หมายความว่า**ว่าพึงจงกรมในภูมิประเทศอันหันหน้าไปทางทิศแห่งอสุภามิต ฯ แม้นจะนั่ง
ก็พึงลาดอาสนะอันเกื้อกูลแก่ฝ่ายอสุภานั้นเหมือนกัน ฯ

๑ เอว **อาคมณมคค์** ววฏฐเปตวา อาคเตน จงกมนุเตนาปี **ตพภาคิโยว**
จงกโม อธิฐฐาตพโพ ฯ **อสุภามิตตติสากิมุเข** ภูมิปปเทเส จงกमितพพุนติ **อตฺโต** ฯ
นีสีนุเตน อาสนมปิ ตพภาคิยเมว **ปญญาเปตพพ** ฯ

แต่ถ้าในทิศนั้น **ปอ์ก็ดี เหวก็ดี** ต้นไม้ก็ดี รั้วก็ดี **หล่ม**ก็ดีมีอยู่ เธอไม่อาจจงกรมในภูมิประเทศอันหันหน้าไปทาง
ทิศนั้น แม้อาสนะก็ไม่อาจลาดได้เพราะไม่มีโอกาส

สเจ ปน ตสฺสํ ทิสายํ **โสฬโ** วา **ปปาโต** วา รุกฺโข วา วติ วา **กลล** วา โหติ
น สกกา ตํทิสากิมุเข ภูมิปปเทเส จงกมิตฺถํ อาสนมปิ อนินาสตฺตา น สกกา
ปญญาเปตฺถํ

ก็ไม่เหลือไปทางทิศนั้น ฟังจงกรมและนั่งในที่อันควรแก่โอกาสก็ได้ ฯ แต่พึงทำจิตให้มุ่งต่อทิศนั้นไว้เท่านั้น ฯ

ตำ ทิสํ **อนวโลเกนุเทนปิ** โอกาสานุรูป ฐาเน จงกมิตพฺพญฺเจว นิสิตฺตพฺพญฺจ ฯ
จิตฺตํ ปน ตํทิสากิมุขเวยว กาทพฺพํ ฯ

คำต่อไปนี้เป็นอธิบายคำแก้ มีคำว่า มีความไม่หลงเป็นประโยชน์เป็นต้น แห่งปัญหาทั้งหลาย มีชื่อว่า
การกำหนดจํานimitโดยรอบมีประโยชน์อย่างไร เป็นอาทิ ฯ

อิทานิ สมฺมุตตา **นิมิตฺตูปลักฺขณา** กิमतฺถิยาตฺถิตานํ ปญฺหานํ **อสมฺโมหตฺถาติ**
อาทิมฺหิ วิสซุชฺเชน อยมธิปฺปาโย ฯ

ก็เมื่อพระโยคารจรูผู้ใด ไปสู่ที่ตั้งอุทฺธมาตกนิมิตในเวลาไม่บังควร ทำการกำหนดนิมิตแต่โดยรอบแล้วลืมนิตา
แลดู เพื่อถืออานิมิตอยู่นั้นแล **ซาก**นั้นจะปรากฏเป็น**เหมือน**ลูกขึ้นยืน **เหมือนจะจับเอา** และ**เหมือนจะไล่เอา** ฯ

ยสฺส ทิ **อเวลา** อหฺรฺมาตกนิมิตตภูฏานํ คนฺดวา สมนฺดาปิ นิมิตตูปลักขณํ กตฺวา
 นิมิตตคคฺคฺคณตถํ จกฺขุ อุมฺมีเลตฺวา โอลเณตสฺเสว ตํ **สรี** อุมฺภูหิตฺวา ลฺลิตํ **ว**
อชฺโฆตฺถรฺมาน **ว** อนุพฺพนฺธฺมานํ **ว** จ หุตฺวา อฺปฺภูฏาติ ฯ

พระโยคาวจรนั้นเห็นชาวนั้นเป็นอารมณ์พิลึกพิลงแล้ว ก็ใจหายเหมือนจะเป็นบ้าไป ถึงซึ่งความกลัว

ความสยอง ความขนพอง ๆ

สวัสดี **วิจุจน์** **ภราวารมณ** ทิสฺวา **วิรุชิตตจิตฺโต** อุมฺมตฺตโก วีย โหติ **ภย**
จณฺณิตตตฺต **โลมฺหส** ปาปฺณาคี ฯ

จริงอยู่ ในอารมณ์ ๓๘ ที่ท่านจำแนกไว้ในบาลี อารมณ์อื่นที่จัดว่าเป็นอารมณ์น่ากลัวเห็นปานนี้หาไม่มี ๑ เพราะ
ในกรรมฐานนี้ พระโยคาวจร ได้ชื่อว่า ฌานวิพัสสนะ ก็มี ๑ เพราะเหตุอะไร ๑ เพราะความที่กรรมฐานเป็น
กรรมฐานมีอารมณ์น่ากลัวยิ่ง ๑

ปาลิย์ หิ วิภุตตอฏฐตฺตีสารมมณฺเส อญฺเญว รูปํ เภรวารมฺมณํ นาม นตฺถิ ๑
อิมสฺมี หิ กมฺมฏฺฐาเน ฌานวิพณฺตโก นาม โหติ ๑ กสฺมา ๑ อติภราวตฺตา
กมฺมฏฺฐานสฺส ๑

เพราะเหตุนั้น พระโยคาวจรผู้นั้น พึง**แจ้งใจ**ทำสติให้ตั้งมั่นด้วยดี ปลงใจลงว่า "**อันร่างที่ตายแล้วจะลุกขึ้นไม่ได้**
ไม่มี

ตสฺมา เตน โยคิณา **สนุถมฺภิตฺวา** สตี สุปฺปฺปฺปิตํ กตฺวา **มตสรีรํ** อฏฺฐหิตฺวา
อนุพฺพณํ **นาม** นตฺถิ

ก็**ถ้า**ว่าก่อนหินหรือไม้เถา ที่อยู่ใกล้ๆ ร้างนั้นมันจะพึงมาได้ไซ้ร้ เจ้าร้าง ก็จะไม่พึงมาได้บ้าง แต่ก่อนหินหรือไม้เถา นั้นหามาได้**ไม่ฉันใด** แม้เจ้าร้าง ก็มาได้**ฉันนั้น**

สเจ หิ โส เอตสฺส สมีเป จฺจฺโตะ ปาสาโณ วา ลตา วา อาคจฺเจยฺย สรีรมฺปิ
อาคจฺเจยฺย **ยถา** ปน โส ปาสาโณ วา ลตา วา นาจฺจติ **เอวํ** สรีรมฺปิ นาจฺจติ

อันอาการที่ปรากฏ แก่ท่านนี้ **เป็นอาการเกิดแต่สัญญา** เป็นขึ้นเพราะสัญญาดอก กรรมฐานจะปรากฏแก่ท่าน
ในวันนี้แล้ว ท่านอย่ากลัวเลยนะ ภิกษุ" ดังนี้แล้ว บรรเทาตาสะเสีย ยังหาสะ ให้เกิดขึ้นแล้ว ยังจิตให้เพ่งทั่วไป
ในนิมิตนั้นเกิด ฯ

อัย ปน ตฺยหํ **อุปฺปฏฺฐานากาโร** สญฺญาไซ สญฺญาสมฺภโว กมฺมมฺภูฏานนฺเต อชฺช
อุปฺปฏฺฐิตํ มา ภายิ ภิกฺขุติ๑ ตาสํ วิโนทตฺวา หาสํ อุปฺปาเทตฺวา ตสฺมี นิमितฺเต จิตฺตํ
สยฺจาราเปตพฺพํ ฯ

ประโยค ป.ธ. ๙

แปล ไทยเป็นมคธ

สอบ วันที่

๒๕๖

๑ อนึ่ง แม้ในกรรณฐานทั้งหลายมีวินีลโกสุกรรณฐานเป็นอาทิ ต่อแต่นี้ไป ลักษณะ จับแต่การไป เป็นต้นไป ที่ท่านกล่าวไว้โดยนัยว่า "ภิกษุ เมื่อจะเรียนเอาอสุภานิเทศชนิดอุทฺทมาตกะ ย่อมไปผู้เดียว ไม่มีสหาย มีสติตั้งมั่น" ดังนี้ เป็นต้นอันใด ลักษณะนั้นทั้งปวงพร้อมด้วยวินิจัยและอธิบาย บัณฑิตพึงทราบโดยนัยที่กล่าวนั้นแล เปลี่ยนแต่บทอุทฺทมาตกะในที่นั้นๆ ตามแต่อสุภานั้น ๆ เช่นอย่างนี้ว่า "ภิกษุ เมื่อจะเรียนเอาอสุภานิเทศชนิดวินีลกะ ภิกษุเมื่อจะเรียนเอาอสุภานิเทศชนิดวิปฺพกะ" ฯ ส่วนความนี้ เป็นความที่แตกต่างกัน ฯ

ในวินีลโกสุก พระโยคาวจรพึงยังมนสิการให้เป็นไปว่า วินีลโก ปฏิกูล วินีลโก ปฏิกูล ฯ อนึ่ง อุคคหนิมิต ในกรรณฐานข้อนี้ปรากฏเป็นร่างที่มีสี่ด้าน ฯ ส่วนปฏิกาคณิมิต ย่อมปรากฏด้วยอำนาจสีที่หนา ฯ

ในวิปฺพกอสูก พึงยังมนสิการให้เป็นไปว่า วิปฺพกํ ปฏิกูล วิปฺพกํ ปฏิกูล ฯ ส่วนอุคคหนิมิต ในกรรณฐานข้อนี้ ปรากฏ คล้ายกับว่าไหลซึมอยู่ ฯ ปฏิกาคณิมิตปรากฏเป็นร่างหนึ่งอยู่ ฯ

วิจฺจิตฺตโกสุก ย่อมมีอยู่ในสนามรบบ้าง ในดงโจรบ้าง ในป่าช้าเป็นที่ๆ พระราชาทั้งหลายให้ตัดพวกโจรบ้าง หรือว่าในป่าตรงที่มีคนถูกลีหะหรือเสือกัดบ้าง เพราะเหตุนั้น พระโยคาวจร พึงไปสู่สถานที่เห็นปานนั้น ถ้าอสุภานั้นแมตกอยู่ต่างทิศกัน มาสู่คลองได้ด้วยอาวชชนะเดียวชั่ว มาได้อย่างนี้นั้น เป็นการดี หากไม่มา ก็อย่าจับ ด้วยมือตนเอง ฯ เพราะจับต้องเข้าจะชินไปเสีย เพราะเหตุนั้น จึงควรใช้คนวัดหรือสมณทูตหรือใครๆ อื่นก็ได้ ให้ทำไว้ในที่เดียวกัน ฯ เมื่อไม่ได้ พึงใช้ไม้ยาวหรือไม้เท้าเขี่ยเข้ามาไว้ระหว่างองคุลี ๑ ฯ ครั้นเขี่ยเข้ามา อย่างนั้นแล้ว พึงยังมนสิการให้เป็นไปว่า "วิจฺจิตฺตํ ปฏิกูล วิจฺจิตฺตํ ปฏิกูล" ฯ อุคคหนิมิตในกรรณฐานนั้น ยังปรากฏเป็นร่างคล้ายกับว่าขาดกลางอยู่ ฯ ต่อถึงปฏิกาคณิมิตจึงปรากฏเป็นร่างเต็ม ฯ

ในวิกฺขยิตโกสุก พึงยังมนสิการให้เป็นไปว่า วิกฺขยิตกํ ปฏิกูล วิกฺขยิตกํ ปฏิกูล ฯ ส่วนอุคคหนิมิตในกรรณฐานนี้ ก็ปรากฏเป็นร่างคล้ายกับร่างถูกลีหะกัดทะลอกทะลอกปนกันเอง ฯ ปฏิกาคณิมิตจึงปรากฏเป็นร่างบริบูรณ์แท้ ฯ

พระโยคาวจรพึงใช้คนให้ทำ หรือทำเอง แม้ซึ่งวิกฺขยิตโกสุก ให้มีระหว่าง องคุลี ๑ ฯ โดยนัยที่กล่าวในวิจฺจิตฺตโกสุกนั้นแหละ แล้วยังมนสิการให้เป็นไปว่า วิกฺขยิตกํ ปฏิกูล วิกฺขยิตกํ ปฏิกูล ฯ อุคคหนิมิตในกรรณฐานนี้ ปรากฏเป็นร่างมีรอยแยกติดต่อกัน ฯ ปฏิกาคณิมิตจึงปรากฏเป็นร่างเต็มเรียบ ฯ

แม่หตวิกขิตตกอสฺส ก็ทำได้ ตามที่ทั้งหลายอันมีประการดังกล่าว ในวิจฉิททกอสฺส ฯ เพราะเหตุนั้น พระโยคาวจร พึงไป ณ ที่เหล่านั้น ใช้คนให้ทำหรือทำเอง ให้มีระหว่างองค์ ๑ ๆ โดยนัยที่กล่าวแล้วนั้น แล้วยังมนสิการให้เป็นไปว่า หตวิกขิตตกํ ปฏิภูณํ หตวิกขิตตกํ ปฏิภูณํ ฯ ส่วนอุคคหนิมิตในกรรมฐานนี้เป็นเหมือนร่างที่มีปากแผลถูกประหารติดอยู่ ฯ ปฏิภาคนิมิตจึงปรากฏเป็นร่างเต็มเรียบ ฯ

โลหิตกอสฺส ย่อมได้ในกาลที่เมื่ออวัยวะทั้งหลายมีมือและเท้าเป็นต้นของบุคคลที่ถูกประหารในที่ต่างๆมีสนามรบเป็นอาทิ ขาดแล้วโลหิตไหลอยู่ หรือในกาลที่โลหิตไหลออกจากปากแผลของศพที่มีฝีและต่อมแตกเป็นต้น ฯ เพราะฉะนั้น พระโยคาวจรเห็นโลหิตนั้นแล้ว พึงยังมนสิการให้เป็นไปว่า โลหิตกํ ปฏิภูณํ โลหิตกํ ปฏิภูณํ ฯ อุคคหนิมิตในกรรมฐานข้อนี้ ปรากฏเป็นร่างมีอาการไหว เหมือนธงผ้าแดงต้องลม ฯ แต่ปฏิภาคนิมิตปรากฏเป็นร่างนิ่ง ฯ

ปุปฺพกอสฺส ย่อมเป็นในกาลที่กลุ่มหนอนซอนออกจากปากแผลทั้ง ๔ ของซากศพ เมื่อล่วงไป ๒-๓ วัน ฯ อนึ่ง ปุปฺพกอสฺสนั้น ย่อมมีขนาดเท่าซากศพต่างๆ เช่น สุนัขบ้าน สุนัขป่า มนุษย์ โค กระบือ ช้าง ม้า และงูเหลือม ตั้งอยู่ราวกะกองข้าวสุกแห่งข้าวสาลี ฯ พระโยคาวจรพึงยังมนสิการให้เป็นไปในซากเหล่านั้น อย่างใดอย่างหนึ่งว่า ปุปฺพกํ ปฏิภูณํ ปุปฺพกํ ปฏิภูณํ ฯ จจริงอยู่ นิมิตในซากข้างภายใน บึงกาฬที่ฆวปี ก็ได้ปรากฏแก่พระจุฬปิณฑปาติกตีสสเถระ ฯ ส่วนอุคคหนิมิตในกรรมฐานข้อนี้ ปรากฏคล้ายกับเป็นร่างไหวอยู่ ฯ ปฏิภาคนิมิตจึงปรากฏเป็นร่างนิ่ง ดูก่อนข้าวสุกแห่งข้าวสาลี ฯ

๑ อีโต ปเรสุ ปน วินีลกาทีสุปี ยนตํ อุทฺธมาตกํ อสฺสณิมิตฺตํ อุคฺคณฺหนโต เอโก
อหฺตียิ อจฺจติ อฺปฺปญฺฐิตาย สติยาตีวาทินา นเยน คมนํ อาที กตฺวา ลกฺขณํ วุตฺตํ ตํ สพฺพํ วินีลํ
อสฺสณิมิตฺตํ อุคฺคณฺหนโต วิปฺพพกํ อสฺสณิมิตฺตํ อุคฺคณฺหนโตติ เอวํ ตสฺส ตสฺส วเสน ตตฺถ ตตฺถ
อุทฺธมาตกปมฺมตฺตํ ปริวตฺเตตฺวา วุตฺตนเยเนว สวินีจฺจยาธิปายํ เวทิตพฺพํ ฯ อयํ ปน วิสฺโส ฯ

วินีลเก วินีลก์ ปฏิภูณั วินีลก์ ปฏิภูณนติ มนสิกาโร ปวตเตตพโพ ฯ อุดคณินิตตบเจตถ
กวรกรวณณั หุตวา อูปฏฐาติ ฯ ปฏิกากนินิตตํ ปน อุตสทวเสน อูปฏฐาติ ฯ

วิบุพเพ วิบุพพะ ปฏิภูล วิบุพพะ ปฏิภูลนติ มนสิกาโร ปวตเตตัพพะ ฯ อุกคหนิมิตตํ
 ปเนตถ ปคฺขรณตมิว อပ္ภูลาติ ฯ ปฏิภาคนิมิตตํ นิจุลลํ สนนินฺนํ หตฺวา อပ္ภูลาติ ฯ

วิจิตรพิทักษ์ ยุทธมณฑล วา โจราภิบาล วา สู่สถาน วา ยศถา ราชาโน โจรเร จินหาเพนติ
 อรณญะ วา ปน สี่ห้วยเคเมทธิ นินนปริสฏฐาเน ลพภติ ตสฺมา ตถารูป ฐาณ คณตฺวา สเจ
 นานาติสาย ปติตมปิ เอกาวชชเนน อาปาถ อาคจฺจนติ อิจฺเจตํ กุสลํ โน เจ อาคจฺจนติ สยํ หตฺถเน
 น ปรามลิตพพํ ฯ ปรามสนฺโต หิ วิสสาสํ อาปชฺชติ ตสฺมา อวามิเกน วา สมณฺหุเทเสน วา
 อยฺเยน วา เกนจิ เอกญฺฐาเน การตพพํ ฯ อลภนฺเตน กตฺตรยญฺญูจฺฉิยา วา ทณฺหเกน วา
 เอกงฺคฺลนฺตรํ กตฺวา อุปนาเมตพพํ ฯ เอวํ อุปนาเมตฺวา วิจิตรพิทักษ์ ปฏิภูลํ วิจิตรพิทักษ์ ปฏิภูลนฺติ
 มนสิกาโร ปวตฺเตตพฺโพ ฯ ตตถ อุกคหนิมิตฺตํ มชฺเฌ จิหฺพํ วิย อุပ္ปฐฺฐาติ ฯ ปฏิภาคนิมิตฺตํ ปน
 ปรีปนฺนํ หุตฺวา อุပ္ปฐฺฐาติ ฯ

วิทยาศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ปฏิบัติ วิทยาศาสตร์ ปฏิบัติ ปวตเตตพเพ ฯ อุดคหนิมิตต์
ปนตฤ ตที่ ตที่ ขายติสเสว อุปฐาติ ฯ ปฏิภาณนิมิตต์ ปริณณเมว หตฺวา อุปฐาติ ฯ

วิชิตตกมปิ วิจิทธิบทเ วุตตนเยเนว องคฺลงฺคฺลนฺตรํ การตฺวา วา กตฺวา วา วิชิตตํ
 ปฏิกฺขํ วิชิตตํ ปฏิกฺขลนฺติ มนสิกาโร ปวตฺเตตฺตพฺโพ ฯ เอตฺถ อฺคฺคหฺนฺมิตฺตํ ปากฺกนฺตรํ หุตฺวา
 อปฺปจฺจติ ฯ ปฏิกฺกาคนฺมิตฺตํ ปน ปรีปนฺณเมว หตฺวา อปฺปจฺจติ ฯ

หตวิกิขิตตกมปิ วิจิหิตทเก วุตตปปกาเรสุเยว ฐาเนสุ ลพภติ ฯ ตสฺมา ตตฺถ คนฺตวา
 วุตตนเยเนว องฺคฺลฺงคฺลฺนตฺรํ กาเรตฺวา วา กตฺวา วา หตวิกิขิตตํ ปฏิภูณํ หตวิกิขิตตํ ปฏิภูณนฺติ
 มนสิกาโร ปวตฺเตตตพฺโพ ฯ อคฺคคหฺมิตตํ ปเนตฺถ ปณฺญายมาณํ ปหารมฺขํ วิย โหติ ฯ
 ปฏิภาณมิตตํ ปริปฺปณฺณเมว หุตฺวา อปฺปภาตติ ฯ

โลหิตกัม ยุกุทมนถุลาทิสฺส ลหุชุปปหารานํ หตถุปาทาทิสฺส วา จินฺนํสุ ภินฺนคณฺฐปิปฺฟากาทึนํ
 วา มุขโต ปคฺขรฺมานกาเล ลภฺภตฺติ ฯ ตสฺมา ตํ ทิสฺวา โลหิตกัม ปฏิกูลํ โลหิตกัม ปฏิกูลนฺตํ
 มนสิกาโร ปวตฺเตตตพฺโพ ฯ เอตถ อุคฺคหนิมิตฺตํ วาตปฺปญฺญา วิย รตฺตปฏฺภากา จลฺมานาการํ
 อุปฺปจฺจติ ฯ ปฏฺภาคณิมิตฺตํ ปน สฺสนฺนิสินฺนํ หุตฺวา อุปฺปจฺจติ ฯ

บุพการี หุวิหตีหจเยน กุณปัสส นวทิ วณมุขเทสิ กิมิราสิปคฺขรณกาลเ โหติ ฯ อปิ จ ตํ
โสณสิคาลมณฺสฺสโคมทิสหตฺถิสฺสอชฺชราทินํ สรีรปฺปมาณเมว หุตฺวา สาลิมตฺตวราสิ วีย ติมฺมจฺจุติ ฯ
เตสฺส ยตถ กตฺถจि บุพการี ปฏิกุลํ บุพการี ปฏิกุลนฺติ มนสิกาโร ปวตฺเตตฺตพฺโพ ฯ จุฬปิณฑ-
ปาตีกตฺติสฺสตฺเถรสฺส ทิ กาทิพิมฺวาปิยา อนฺโต หตฺถิกุณเป นิมิตฺตํ อุปฺปจฺจุติ ฯ อุกฺคหนิมิตฺตํ ปเนตถ
จลมานํ วีย อุปฺปจฺจุติ ฯ ปฏิกาคนิมิตฺตํ สาลิมตฺตปิณฑเ วีย สมนิสินฺนํ หุตฺวา อุปฺปจฺจุติ ฯ

อนึ่ง แม่ในกรรมฐานทั้งหลายมีวินีลกอสุภกรรมฐานเป็นอาทิ ต่อแต่ขึ้นไป **ลักษณะ** จับแต่การไป
เป็นต้นไป ที่ท่านกล่าวไว้โดยนัยว่า "ภิกษุ เมื่อจะเรียนเอาอสุภามิตชนิตอุทฺธมาตกะ ย่อมไปผู้เดียว
ไม่มีสหาย มีสติตั้งมั่น" ดังนี้เป็นต้น**อันใด**

อิโต ปเรสุ ปน วินีลกาทีสุปิ **ยนต์** อุทฺธมาตกํ อสุภามิตตํ อุกฺคณฺหฺนโต เอโก
อหฺตโย คจฺจติ อปฺปญฺญิตาย สติยาติอาทินา นเยน คมนํ อาที กตฺวา **ลกฺขณํ** วุตฺตํ

ลักษณะนั้นทั้งปวง**พร้อมด้วยวินิจจยและอธิบาย** บัณฑิตพึงทราบโดยนัยที่กล่าวนั้นแล เปลี่ยนแต่บท-
อุทฺธมาตกะในที่นั้นๆ ตามแต่อสุภานั้น ๆ เช่นอย่างนี้ว่า "ภิกษุเมื่อจะเรียนเอาอสุภามิตชนิตวินีลกะ
ภิกษุเมื่อจะเรียนเอาอสุภามิตชนิตวิปฺพกะ" ฯ ส่วนความนี้ **เป็นความที่แตกต่างกัน** ฯ

ติ สพุพฺพํ วินีลกํ อสุภามิตตํ อุกฺคณฺหฺนโต วิปฺพพฺกํ อสุภามิตตํ อุกฺคณฺหฺนโตติ เอวํ
ตสฺส ตสฺส วเสน ตตฺถ ตตฺถ อุทฺธมาตกปทมตตํ **ปรีวตฺเตตฺวา** วุตฺตนเยเนว
สวินิจฺจยาธิปฺปายํ เวทิตพฺพํ ฯ อयํ ปน **วิเสโส** ฯ

ในวินีลกอสุก พระโยคาวจรพึงยังมนสิการให้เป็นไปว่า วินีลกัม ปฏิกุลัม วินีลกัม ปฏิกุลัม ฯ อนึ่ง
อุคคหณิมิต ในกรรมฐานข้อนี้ปรากฏเป็นร่างที่มีสี่ต่างๆ ฯ ส่วนปฏิกาคณิมิต ย่อมปรากฏด้วยอำนาจสี-
ที่หนา ฯ

วินีลเก วินีลกัม ปฏิกุลัม วินีลกัม ปฏิกุลนติ มนสิกาโร ปวตเตตพุโธ ฯ
อุคคหณิมิตตบเจตถ การกวรวรณัน หุตวา อุปปฐาติ ฯ ปฏิกาคณิมิตตัม ปน อุตฺสทวเสน
อุปปฐาติ ฯ

ในวิปุพพกอสุก พึงยังมนสิการให้เป็นไปว่า วิปุพพกัม ปฏิกุลัม วิปุพพกัม ปฏิกุลัม ฯ ส่วนอุคคหณิมิต
ในกรรมฐานข้อนี้ ปรากฏ คล้ายกับว่าไหลซึมอยู่ ฯ ปฏิกาคณิมิตปรากฏเป็นร่างหนึ่งอยู่ ฯ

วิปุพพะเก วิปุพพกัม ปฏิกุลัม วิปุพพกัม ปฏิกุลนติ มนสิกาโร ปวตเตตพุโธ ฯ
อุคคหณิมิตตัม ปเนตถ ปคฺขรณตมิว อุปปฐาติ ฯ ปฏิกาคณิมิตตัม นิจุจลํ สนฺนิสินฺนํ หุตวา
อุปปฐาติ ฯ

วิชิตทกอสุภ ย่อมมีอยู่ในสนามรบบ้าง ในดงโจรบ้าง ในป่าช้าเป็นที่ๆ พระราชาทั้งหลาย
ให้ตัดพวกโจรบ้าง หรือว่าในป่าตรงที่มีคนถูกสืหะหรือเลือกัดบ้าง

วิชิตทกั ยุธมณฑล วา โจราภูวีย์ วา สุสาเน วา ยตุธ ราชาน โจเร
จินทาเปนติ อรณญะ วา ปน สัพพยคฺเคหิ จินนปริสฺสูลฺลานะ ลพฺภติ

เพราะเหตุนั้น พระโยคาวจร พึงไปสู่สถานที่เห็นปานนั้น ถ้าอุสุภนั้นแมตกอยู่ต่างทิศกัน มาสู่คลองได้
ด้วยอาวชณะเดียวไซ้ร มาได้อย่างนี้นั้น เป็นการดี หากไม่มา ก็อย่าจับ ด้วยมือตนเอง ฯ

ตสฺมา ตถารูปํ ฐานํ คนฺตฺวา สเจ นานาทิสาย ปตฺติตมฺปิ เอกาวชฺชเนน อาปาถํ อาคจฺจติ
อิจฺเจตํ กุสฺลํ โน เจ อาคจฺจติ สยํ หตฺถेเน น ปรามลิตพฺพํ ฯ

เพราะ**จับต้องเข้า**จะขึ้นไปเสีย เพราะเหตุนี้ จึงควรใช้คันวัดหรือสมณเพศหรือใครๆ อื่นก็ได้ ให้ทำไว้ในที่เดียวกัน ๑

ปราชญ์โต หิ วิสุตาส อปชชติ ตสฺมา อารามิเกน วา สมณูเทเสน วา อญฺเญน วา เกนจิ เอกภูฏาเน กาเรตพฺพํ ๑

เมื่อไม่ได้ ฟัง**ใช้ไม่ชาว**หรือ**ไม่เท้าเขี่ยเข้ามา**ไว้ระหว่างองคุลี ๑ ๑ ครั้นเขี่ยเข้ามา อย่างนั้นแล้ว จึงยังมนสิการให้เป็นไปว่า "วิจฺฉิหฺทํ ปฏฺิฏฺลํ วิจฺฉิหฺทํ ปฏฺิฏฺลํ" ๑ อุดคคณิมิตในกรรมฐานนั้น ยังปรากฏเป็นร่าง**คล้ายกับว่าขาด**กลางอยู่ ๑ ต่อถึงปฏิกาคณิมิตจึงปรากฏเป็นร่างเต็ม ๑

อลภนฺเตน กตฺตรยภฺฐิยา วา ทณฺฑเกน วา เอกงฺคุลนฺตรํ กตฺวา **อุปนาเมตพฺพํ** ๑ เอวํ อุปนาเมตฺวา วิจฺฉิหฺทํ ปฏฺิฏฺลํ วิจฺฉิหฺทํ ปฏฺิฏฺลนฺติ มนสิกาโร ปวตฺเตตพฺโพ ๑ ตตฺถ อุดคคณิมิตํ มชฺฌเณ **จิหฺทํ วิย** อุปฺภฺฐาติ ๑ ปฏฺิภาคณิมิตํ ปน **ปริปฺภนฺ** หุตฺวา อุปฺภฺฐาติ ๑

ในวิภยิตกอสถ พึงยังมนสิการให้เป็นไปว่า วิภยิตกํ ปฏิญฺญํ วิภยิตกํ ปฏิญฺญํ ฯ ส่วน
อุคคหณิมิตฺตํ ในกรรมฐานนี้ ก็ปรากฏเป็นร่างคล้ายกับร่างภูสวัตรักัดกะบ่อนกะแป้นนั่นเอง ฯ ปฏิภาคนิมิต
จึงปรากฏเป็นร่างบริบูรณ์แท้ ฯ

วิภยิตเก วิภยิตกํ ปฏิญฺญํ วิภยิตกํ ปฏิญฺญนฺติ ปวตฺเตตพุทฺโธ ฯ
อุคคหณิมิตฺตํ ปเนตถ ตถี ตถี ขายิตสทิสเมว อุပ္ปฐฺฐาติ ฯ ปฏิภาคนิมิตฺตํ ปริปุณฺณเมว
หุตฺวา อุပ္ปฐฺฐาติ ฯ

พระโยคาวจรพึงใช้คนให้ทำ หรือทำเอง แม้ซึ่งวิภยิตกอสถ ให้มีระหว่าง องค์ที่ ๑ ๆ โดยนัย
ที่กล่าวในวิจจิทกอสถะนั้นแหละ แล้วยังมนสิการให้เป็นไปว่า วิภยิตกํ ปฏิญฺญํ วิภยิตกํ ปฏิญฺญํ ฯ
อุคคหณิมิตฺตํ ในกรรมฐานนี้ ปรากฏเป็นร่างมีรอยแยกติดต่อกัน ฯ ปฏิภาคนิมิตจึงปรากฏเป็นร่างเต็มเรียบ ฯ

วิภยิตกมฺปิ วิจจิทเก วุตฺตนเยเนว อํกุลํกุลนฺตรํ กาเรตฺวา วา กตฺวา วา
วิภยิตกํ ปฏิญฺญํ วิภยิตกํ ปฏิญฺญนฺติ มนสิกาโร ปวตฺเตตพุทฺโธ ฯ เอตถ อุคคหณิมิตฺตํ
ปากฺกนฺตรํ หุตฺวา อุပ္ปฐฺฐาติ ฯ ปฏิภาคนิมิตฺตํ ปน ปริปุณฺณเมว หุตฺวา อุပ္ปฐฺฐาติ ฯ

แม่หัตถิขิตตกอสฺส ก็ทำได้ ตามที่ทั้งหลายอันมีประการดังกล่าว ในวิจฉิททกอสฺส ฯ เพราะเหตุนั้น พระโยคาวจร ฟังไป ณ ที่เหล่านั้น ใช้คนให้ทำหรือทำเอง ให้มีระหว่างองคุลี ๑ ๆ โดยนัย ที่กล่าวแล้วนั้น แล้วยังมนสิการให้เป็นไปว่า หตถิขิตตกํ ปฏิกูลํ หตถิขิตตกํ ปฏิกูลํ ฯ

หัตวิชิตตกัมปิ วิจิทธิเทเก วุตตปปการะสุเยว ฐาเนส **ลพภติ** ฯ ตสฺมา ตตถ
 คนฺหา วุตตนเยเนว อํคฺลลงฺคฺลนฺตรํ การตฺวา वा กตฺวา वा หตวิชิตตกํ ปฏิภูณํ
 หตวิชิตตกํ ปฏิภูณนฺติ มนสิกาโร ปวตเตตตพฺโพ ฯ

ส่วนอนาคตหินิิตใ้ในกรรมฐานนี้เป็้นเหมือนร่างที่มีปากแผลถูกประหารติดอยู่ ฯ ปฏิภาคนิมิตจึงปรากฏเป็นร่างเต็มเรียบ ฯ

อุดรชนิมิตต์ ปนตฤ ปณญายมานํ ปหารมฺหํ วีย โหติ ฯ ปฏิกาคณิมิตต์ํ ปริปุณณเมว
หตุวา อุปฏฐาติ ฯ

โลหิตกอสฺส ย่อมได้ในกาลที่เมื่ออวัยวะทั้งหลายมีมือและเท้าเป็นต้นของบุคคลที่ถูกประหาร
ในที่ต่างๆมีสนามรบเป็นอาทิ ขาดแล้วโลหิตไหลอยู่ หรือในกาลที่โลหิตไหลออกจากปากแผลของศพที่มี
ฝีและต่อมแตกเป็นต้น ฯ

โลหิตกัม ยุทฺธมณฑลาคีสุ ลทุรปฺปหารานํ หตฺถปาทาทีสุ วา นินฺนํสุ
ภินฺนคณฺหปฺฟิกาทีนํ วา มุขโต ปคฺขมรฺมานกาเล ลพฺภติ ฯ

เพราะฉะนั้น พระโยคาวจรเห็นโลหิตนั้นแล้ว พึงยังมนสิการให้เป็นไปว่า โลหิตกัม ปฏิกูลํ โลหิตกัม ปฏิกูลํ ฯ
อุคคหนิมิตฺตํในกรรมฐานข้อนี้ ปรากฏเป็นร่างมือการไหว เหมือนธงผ้าแดงตั้งอลม ฯ แต่ปฏิกาคณิมิต
ปรากฏเป็นร่างหนึ่ง ฯ

ตสฺมา ตํ ทิสฺวา โลหิตกัม ปฏิกูลํ โลหิตกัม ปฏิกูลนฺติ มนสิกาโร ปวตฺเตตฺตพฺโพ ฯ เอตฺถ
อุคคหนิมิตฺตํ วาตปฺปหฺญา วิย รตฺตปฏฺฐากา จลฺมานาการํ อุปฏฺฐาติ ฯ ปฏิกาคณิมิตฺตํ ปน
สนฺนินฺนํ หุตฺวา อุปฏฺฐาติ ฯ

บุพฺพอกุสฺส ย่อมเป็น**ในกาลที่กลุ่มหนอนซอนออก**ทางปากแผลทั้ง ๔ ของซากศพ เมื่อล่วงไป ๒-๓ วัน ฯ อนึ่ง บุพฺพอกุสฺสนั้น ย่อมมีขนาดเท่าซากศพต่างๆ เช่น สุนัขบ้าน สุนัขป่า มนุษย์ โค กระบือ ช้าง ม้า และงูเหลือม ตั้งอยู่**ราวกะกองข้าวสุกแห่งข้าวสาลี** ฯ

บุพฺพุกั ทวีตทิพจฺเจยน กุณปสฺส นวทิ วณฺมุเขทิ **กิมิราลিপคฺฆรณกาเล** โทติ ฯ
อปิจ ตํ โสณสิคาลมฺหุสฺสโคมฺหิสฺสทฺติอสุสฺสอชฺชราทีนํ สรีรปฺมาณเมว หุตฺวา **สาลิภตฺตราลิวีย** ติฏฺฐติ ฯ

พระโยคาวจรพึงยังมนสิการให้เป็นไปในซากเหล่านั้น อย่างใดอย่างหนึ่งว่า บุพฺพุกั ปฏิกูลํ บุพฺพุกั ปฏิกูลํ ฯ
จริงอยู่ นิमितในซากช้าง**ภายในบึงกาฬที่ขมาปี** ก็ได้ปรากฏแก่พระจุฬปิณฑปาติกตีสเถระ ฯ ส่วนอุคคห-
นิมิตในกรรมฐานข้อนี้ ปรากฏคล้ายกับเป็นร่างเฝ้าอยู่ ฯ ปฏิภาคนิมิตจึงปรากฏเป็นร่างหนึ่ง **ดุจก้นข้าวสุก**
แห่งข้าวสาลี ฯ

เตสฺส ยตฺถ กตฺถจิจิ บุพฺพุกั ปฏิกูลํ บุพฺพุกั ปฏิกูลนฺติ มนสิกาโร ปวตฺเตตฺตพฺโพ ฯ
จุฬปิณฑปาติกตีสเถรสฺส ทิ **กาฬที่ขมาปียา** **อนโต** หตฺถิกฺกณฺเป นิมิตฺตํ อุปฏฺฐาติ ฯ
อุคคหนิมิตฺตํ ปเนตฺถ **จลมานํ** **วีย** อุปฏฺฐาติ ฯ ปฏิภาคนิมิตฺตํ **สาลิภตฺตปิณฺโท** **วีย**
สนฺนิสินฺนํ หุตฺวา อุปฏฺฐาติ ฯ

ประโยค ป.ธ. ๙

แปล ไทยเป็นนคร

สอบ วันที่

๒๕๖

๑ โดยปกติแล้ว อันสรี่ระนี้ มีกระดูก ๓๐๐ ท่อนกว่าๆ เป็นโครง ชนติดกันด้วยข้อต่อ ๑๘๐ ข้อ ยึดกันอยู่ด้วยเอ็น ๕๐๐ เส้น ฉาบด้วยเนื้อ ๕๐๐ ชัน หุ้มด้วยหนังสดบางๆ ปิดด้วยผิว มีช่องทะลุรูไป มีมันซึมออกทั้งข้างบนและข้างล่าง ดุจถม้นชั้น เป็นบ่อนของหมู่หนอน เป็นบ่อเกิดแห่งโรคทั้งหลาย เป็นแหล่งแห่งทุกข์ทรมานทั้งหลาย เป็นที่หลั่งออกเรื่อยๆ ทางปากแผลทั้ง ๕ ดุจฝีเรื้อรังที่แตกแล้ว คือเป็น สรี่ระที่มีมูลตาออกทางตาทั้งสองข้าง มูลหูออกทางช่องหู น้ำมูกออกทางช่องจมูก อาหารน้ำดีเสมหะและ เลือดออกทางปาก อุจจาระปัสสาวะออกทางทวารเบื้องล่าง หยาดเหงื่ออันไม่สะอาด ออกทางขุมขน ๙๙,๐๐๐ ขุม ตัวแมลงทั้งหลายมีแมลงวันหัวเขียวเป็นต้นรุมตอมไป บุคคลไม่ปรนนิบัติสรี่ระไรเล่า ด้วยสรี่ระกิจมีสีฟันและบัวปากสระหัวอาบนํ้าอุ่นผ้าห่มผ้าเป็นต้น เป็นคนตามกำหนด มีผมหยาบยุ่ง เทียวไปตามหมู่บ้าน เป็นราชาที่ดี เป็นคนชั้นเลวมีรับจ้างเหยยะและคนจันทาลเป็นต้นผู้ใดผู้หนึ่งที่ดี ก็หามีความแปลกกันไม่ เพราะความที่มีสรี่ระปฏิกุลเสมอกัน ฯ ชื่อว่าความต่างกันไนสรี่ระของราชาก็ตาม ของจันทาลก็ตาม หามีไม่ เพราะความที่มีสรี่ระเป็นของปฏิกุลคือไม่สะอาดเหม็นและน่าเกลียดดังนี้ ฯ ก็แต่บุคคลทั้งหลายขัดสัสมลทินทั้งหลายมีมลทินแห่งพันเป็นต้นไนสรี่ระนี้ ด้วยกิจมีสีฟันและบัวปาก เป็นอาทิ ปกปิดอวัยวะอันจะพร่าความอายเสียด้วยผ้าหนาพรณ ลูบไล้ด้วยเครื่องลูบไล้อันหอมหลากหลายลี ประดับประดาด้วยเครื่องประดับดอกไม้และเครื่องอาภรณ์เป็นต้น ทำให้ถึงซึ่งอาหารที่พอจะถือเอาได้ ว่าฉัน ว่าของฉัน ฯ แต่นั้นเขาทั้งหลาย ก็จำลักษณะอสุภอันเป็นสภาพแท้จริงอย่างไรรของมันเป็นไม่ได้ เพราะมันถูกปิดไว้ด้วยเครื่องอสังการอันเป็นอาคันตุกะนี้ พวกที่เป็นบุรุษจึงทำความยินดีไนสรี่ระทั้งหลาย พวกที่เป็นสตรีจึงทำความยินดีไนบุรุษทั้งหลาย ฯ แต่โดยปรมัตถ์แล้ว ชื่อว่าแห่งที่ควรแก่ความน่าใคร่ ไนสรี่ระนี้ แม้สักนิดหนึ่งก็ไม่มี ฯ จริงอย่างนั้น สัตว์ทั้งหลายย่อมไม่ปรากฏแม้แต่จะแตะต้องด้วยมือ ย่อมสะอิดสะเอียนเกลียดชังซึ่งโกฏฐาส ไนบรรดาโกฏฐาสทั้งหลายมี ผม ขน เล็บ ฟัน และน้ำลาย น้ำมูก อุจจาระ ปัสสาวะเป็นต้น แม้แต่โกฏฐาสหนึ่งซึ่งตกไปนอกร่างแล้ว แต่ว่าโกฏฐาสใดๆ ที่ยังเหลืออยู่ ไนสรี่ระนั้น เขาทั้งหลายผู้ถูกความมืดคืออวิชชาหุ้มห่อแล้ว ถูกเครื่องย้อมกล่าวคือความรักตัวย้อมเอาแล้ว ก็ยังถือเอาโกฏฐาสนั้นๆ แม้เป็นของปฏิกุล อย่างนี้ว่า เป็นของน่าปรารถนา น่าใคร่ เป็นของเที่ยง เป็นสุข เป็นตัวตน ฯ เขาทั้งหลายถืออยู่อย่างนั้น ก็นับว่าถึงความเสมอกันกับจึงจอกแก่ ผู้เห็นต้นทองกวาวในดง แล้วร้อนใจด้วยสำคัญดอกที่ยังไม่หล่นจากต้นว่า นี่ขึ้นเนื้อ นั่นขึ้นเนื้อ นั่นเอง ฯ

๑ ปกติยา ปน อิทํ สรีรํ นาม อติเรกตีสตอฏฐิกสมุสสยํ อสตีตีสตสนธิสงฆิกํ
 นวนหารุสตนินพณฺท์ นวมสเปลีสตานุลิตตํ อลลตณฺจุมมปริโยนพฺทํ จวียา ปฏิจฺจนฺนํ จิตฺทาวจิทํ
 เมทกถาลิกา วีย นิจฺจุคฺขริตปคฺขริตํ กิมิสฺสงฺฆนิสฺสริตํ โรคานํ อายตณํ ทุกฺขธมฺมานํ วตฺถุ
 ปริภินฺนปฺราณคณฺโฑ วีย นวทิว วมฺมุเขทิว สตตํ วิสฺสทฺทณฺท์ ยสฺส อุภาทิว อกฺขีทิว อกฺขีคฺคฺกโก ปคฺขริต
 กณฺณวเลทิว กณฺณคฺคฺกโก นาสปฺญทิว ลิงฺฆาณิกา มฺขโต อาหารปิตตเสมฺหริทิว อโรทิวาเรทิว
 อจฺจวารปสฺสวาโว นวนวฺตียา โลมกฺุปสทฺสเสทิว อสฺสจฺเจทฺยโส ปคฺขริต นีลมกฺุชิกาทโย สมฺปวิวาทเรทิว ยํ
 ทนฺตกฏฺฐมฺขโรชนสํสํมกฺุชนฺนทานิวาสนปารูปนาทิว อปฺปฏฺิขคฺคิตฺวา ยถาชาโต ผรฺสสิปฺปภิณฺณเกโส
 หุตฺวา คามเน คามํ วิจฺรณฺโต ราชปิ ปุพฺพจฺจนททกจฺจนทาลาทิสฺส อณฺณตโรปิ สมสฺสริปฺปฏฺิกลตาย
 นิพฺพิสฺโส โหติ ฯ เอวํ อสฺสจฺจุคฺคณฺธเชจฺจุจฺจปฏฺิกลตาย รมฺโณ วา จฺจนทาลสฺส วา สรีเร เวมตฺตํ
 นาม นตฺถิ ฯ ทนฺตกฏฺฐมฺขโรชนาทิว ปเนตฺถ ทนฺตมลาทิว ปริมฺชฺชิตฺวา นานาวตฺถเททิว ทิริโกปินํ
 ปฏฺิจฺจาทฺเตว นานาวณฺณเนน สฺสรวินฺนเปเนน วิลิมฺปิตฺวา ปุพฺพวาทนาทิว อลงฺกริตฺวา อหนฺติ มมนฺติ
 คเหตุทพฺพการปฺปตฺตํ กโรนฺติ ฯ ตโต อิมินา อาคณฺตฺเกน อลงฺกาเรณ ปฏิจฺจนนตฺตา ตทสฺส
 ยถาวาสสํ อสฺสกลกฺุณํ อสฺสชานนฺตา ปุริสา อิตฺถีสฺส อิตฺถิโย จ ปุริสเสสฺส รตฺตี กโรนฺติ ฯ ปรมตฺถโต
 ปเนตฺถ รัชตพฺพกยฺตตฏฺฐานํ นาม อณฺมตฺตมฺปิ นตฺถิ ฯ ตถา ทิ เกสโลมณฺชทนฺตเชฟฺลลิงฺฆาณิก-
 อจฺจวารปสฺสวาทิสฺส เอกโกฏฐาสมฺปิ สรีโรทิว พทิว ปตฺติตํ สตฺตา ทตฺถเนน จฺปิตฺตมฺปิ น อิจฺจนฺติ
 อฏฺฐิณฺนติ ทฺรายนฺติ ชิจฺจุจฺจนฺติ ยํ ยํ ปเนตฺถ อวเสสํ โหติ ตํ ตํ เอวํ ปฏฺิกลมฺปิ สมานํ
 อวิชฺชนฺตการปริโยนทฺธา อตฺตตฺสึเนหฺวาคเรตฺตา อิกฺกํ กนฺตํ นิจฺจํ สฺสํ อตฺตาทิว คณฺหนฺติ ฯ เต เอวํ
 คณฺหนฺตา อฏฺฐิยํ กีสฺสกรกฺุชํ ทิสฺวา รกฺุชโต อปตฺติตปฺปฬํ อยํ มสฺสเปลิว อยํ มสฺสเปลิว วิทฺถณฺณมาเนน
 ชฺรลิกาเลน สมานตํเยว อาปชฺชนฺติ ฯ

๑ โดยปกติแล้ว อันสรีระนี้ มีกระดูก ๓๐๐ ท่อนกว่าๆ เป็นโครง ชนติดกันด้วยข้อต่อ ๑๘๐ ข้อ ยึดกันอยู่ด้วยเอ็น ๙๐๐ เส้น ฉาบด้วยเนื้อ ๙๐๐ ชั้น หุ้มด้วยหนังสดบางๆ ปิดด้วยผิว มีช่องทะลุ-
ปรุไป มีมันซึมออกทั้งข้างบนและข้างล่าง ดุจไขมันชั้น

๑ ปกติยา ปน อิทธิ สรีรนาม อติเรกตีสตอฏฐิกสมุสสุตย์ อสตีตีสตสนธิสงฆิกัง
นวนนหารุสตนินพณํ นวมนสเปลิสตานุลิตตํ อลลตตุนจุมมปริโยนทํ จฉริยา ปฏิจจนนํ
ฉิททาวฉิททํ เมทกถาลิกา วีย นิจจุคฺขริตปคฺขริตํ

เป็นบ่อนของหมู่หนอน เป็นบ่อเกิดแห่งโรคทั้งหลาย เป็นแหล่งแห่งทุกข์ธรรมทั้งหลาย เป็นที่หลั่งออก
เนืองๆ ทางปากแผลทั้ง ๙ ดุจฝีเรื้อรังที่แตกแล้ว

กิมิสฺสขนิเสวิตํ โรคาณํ आयตनํ ทุกฺขธมฺมานํ วตฺถุ ปริภินฺนปฺราณคณฺโตะ วีย นวท
ิ วณฺมุเขหิ สดตํ วิสฺสณฺทนํ

คือเป็นสรีระที่มีมูตาออกทางตาทั้งสองข้าง มูตาออกทางช่องหู น้ำมูกออกทางช่องจมูก อาหารน้ำดี
เสมหะและเลือดออกทางปาก อุจจาระปัสสาวะออกทางทวารเบื้องล่าง หยาตเหงื่ออันไม่สะอาด ออก
ทางขุมขน ๙๙,๐๐๐ ขุม ตัวแมลงทั้งหลายมีแมลงวันหัวเขียวเป็นต้นรุมตอมไป

ยสุส อุโภาทิ อุกชีทิ อุกุชิตุโก ปคฺขรติ กณฺณวิเลหิ กณฺณคฺคฺโก นาสปฺญฺหิ สิงฺฆาณิกา
มฺขุโต อาหารปิตตเสมฺหฺรหิราณี อโหทฺวาเรหิ อุจฺจารปสฺสาโว นวนฺวุติยา โลมกุปสฺสเสหิ
อสฺส
อสุจิสฺส

บุคคลไม่ปรนนิบัติสรีระไรเล่า ด้วยสรีริกมีสีฟันและบ้วนปากสระหัวอาบอาบน้ำนุ่งผ้าห่มผ้าเป็นต้น เป็นคน-
ตามกำหนด มีผมหยาบยุ่งเกี่ยวไปตามหมู่บ้าน เป็นราชาที่ดี เป็นคนชั้นแลผู้มีรั้งจางเขนและคนจันทาล
เป็นต้นผู้ใดผู้หนึ่งก็ดี ก็หามีความแปลกกันไม่ เพราะความที่มีสรีระปฏิภูลเสมอกัน ฯ

ยํ ทนฺตกฏฺฐมฺขุโธวณสีสมฺภุชนฺนหฺนหานินฺวาสนปารุปนาทึหิ อปฺปฏิชคฺคิตฺวา ยถาชาโต
ผรุสฺวิปฺปฏิภณฺนเกโส หุตฺวา คาเมน คามํ วิจฺรนฺโต ราชาปิ ปุပ္ผจฺจจฺจจฺจจฺจจฺจจฺจจฺจจฺจจฺจจฺจจฺจจฺจ
อณฺณตโรปิ สมสฺสริปฺปฏิภูลตาย นิพฺพิเสโส โหติ ฯ

ชื่อว่า**ความต่างกัน**ในสรีระของราชาก็ตาม ของจันฑาลก็ตาม ห้ามไม่ เพราะความที่มีสรีระเป็นของปฏิกุล
คือไม่สะอาดเหมือนและน่าเกลียด**ดังนี้** ฯ

เอว อสุจิตุคนุชเชตุจณปฏิกุลตาย รมโณ วา จณฑาลสุส วา สรีเร **เวมตตัม** นาม
นตฺถิ ฯ

ก็แต่บุคคลทั้งหลาย**ขัดสี**มลทินทั้งหลายมีมลทินแห่งพื้นเป็นต้นในสรีระนี้ ด้วยกิจมีสีพื้นและบัวปาก
เป็นอาทิ ปกปิด**อวัยวะอันจะพร่าความอายเสีย**ด้วยผ้าหนาพรณ ลูบไล้ด้วย**เครื่องลูบไล้อันหอม**
หลากกลสี ประดับประดาด้วยเครื่องประดับมีดอกไม้และเครื่องอาภรณ์เป็นต้น ทำให้ถึงซึ่งอาการที่พอจะ
ถือเอาได้ว่าฉัน ว่าของฉัน ฯ

ทนต์กฐฐุขุชฺโชนาทีหิ ปเนตถ ทนต์มลาทีหิ **ปริมชฺชิตฺวา** นานาวตฺถเอหิ **หิริโกปินํ**
ปฏิจฺฉาเทตฺวา นานาวณฺเณน **สุรภีวิเลปนเนน** วิลิम्บิตฺวา ปุပ္ผาภรณาทีหิ อลงฺกริตฺวา
อหนฺติ มมฺหนฺติ คเหตุพพาการปฺปตฺตํ กโรนฺติ ฯ

แต่นั้นเขาทั้งหลาย ก็จำลักษณะอสูรอันเป็นสภาพแท้จริงอย่างไรของมันนั้นไม่ได้ เพราะมันถูกปิดไว้ด้วยเครื่องอลังการอันเป็นอาคันตุกะนี้ พวกที่เป็นบุรุษจึงทำความยินดีในสตรีทั้งหลาย พวกที่เป็นสตรีจึงทำความยินดีในบุรุษทั้งหลาย ฯ

ตโต อิมินา อาคนตุเกน อลงกาเรน ปฏิจจนนตฺตา ตทสฺส ยถาวสรัสส อสุภลกฺขณํ อสญฺชานนตฺตา ปุริสา อิตฺถิสฺส อิตฺถิโย จ ปุริสสฺส รตฺติ กโรนฺติ ฯ

แต่โดยปรมาตม์แล้ว ชื่อว่าแห่งที่ควรแก่ความน่าใคร่ในสรีระนี้ แม้สักกนิทหนึ่งก็ไม่มี ฯ จริงอย่างนั้น สัตว์ทั้งหลายย่อมไม่ปรากฏแม้แต่จะแตะต้องด้วยมือ ย่อมสะอิดสะเอียนเกลียดชังซึ่งโกญฺฐาส ในบรรดาโกญฺฐาสทั้งหลายมี ผม ขน เล็บ ฟัน และน้ำลาย น้ำมูก อุจจาระ ปัสสาวะ เป็นต้น แม่แต่โกญฺฐาสหนึ่งซึ่งตกไปนอกร่างแล้ว

ปรมตฺตโต ปเนตฺถ รชิตพฺพกฺขตฺตญฺฐานํ นาม อณฺมตฺตมฺปิ นตฺถิ ฯ ตถา หิ เกสโลมนขทนต์เขฬฺสงฺฆาณิกอุจฺจารปัสสาวาทิสฺส เอกโกญฺฐาสมฺปิ สรีโรโต พหิ ปติตํ สตฺตา หตฺถेณ จฺจุปฺตมฺปิ น อิจฺจนฺติ อญฺญิยนฺติ หรายนฺติ ชิคฺจุจนฺติ

แต่ว่าโกธฐาสไต่ๆ ที่ยังเหลืออยู่ในสรีระนั้น เขาทั้งหลายผู้ถูกความมืดคืออวิชชาหุ้มห่อแล้ว ถูกเครื่อง-
ย้อมกล่าวคือความรักตัวย้อมเอาแล้ว ก็ยังถือเอาโกธฐาสนั้นๆ แม้เป็นของปฏิกูล อย่างนี้ว่า เป็นของน่า
ปรารถนา น่าใคร่เป็นของเที่ยง เป็นสุข เป็นตัวตน ฯ

ยัม ยัม ปเนตถ อวเสสํ โหติ ตัม ตัม เอวํ ปฏิกุลมปิ สมานํ อวิชฺชนฺธการปริโยนทุชา
อตฺตลีนฺหฺราครตฺตา อิกฺขจฺจํ กนฺตํ นิจฺจํ สุขํ อตฺตาทิ คณฺหนฺติ ฯ

เขาทั้งหลายถืออยู่อย่างนั้น ก็นับว่าถึงความเสมอกันกับจึงจอกแก่ผู้เห็นต้นทองกวาวในดง แล้วอันใจ
ด้วยสำคัญดอกที่ยังไม่หล่นจากต้นว่า นี่ขึ้นเนื้อ นั่นขึ้นเนื้อ นั่นเอง ฯ

เต เอวํ คณฺหนฺตา อภฺยวียํ กิํสุกรุขํ ทิสฺวา รุกฺขโต อปตฺติตปฺปฬํ อยํ มํสเปลลํ อยํ
มํสเปลลํ วิทญฺญูมาเนน ชรลิกาเลน สมานตํเยว อาปชฺชนฺติ ฯ

